

Sygn. akt II Ka 142/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Krystyna Świącicka
Sędziowie:	SSO Mariola Krajewska - Sińczuk (spr.) SSO Dariusz Półtorak
Protokolant:	st.sekr.sąd. Agata Polkowska

przy udziale Prokuratora Luby Fiłoc

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2015 r.

sprawy **W. D.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i in.

na skutek apelacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Sokołowie Podlaskim

z dnia 21 stycznia 2015 r. sygn. akt II K 30/15

wyrok uchyla i sprawę W. D. przekazuje Sądowi Rejonowemu w Sokołowie Podlaskim do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II Ka 142/15

UZASADNIENIE

W. D. oskarżony został o to, że:

w okresie od lipca 2011 r. do 21 września 2012 r. w D. gm. (...)woj. (...) wykonał roboty budowlane w budynku zabytkowego dworku – wpisanego do rejestru zabytków pod nr (...) bez wymaganej decyzji o pozwoleniu na budowę – w postaci zdemontowania dachu, zdemontowania stropu drewnianego, zbitcia tynków elewacyjnych, co zniszczyło ten zabytek, w którym następnie wykonał kolejne roboty budowlane, bez wymaganej decyzji o pozwoleniu na budowę w postaci położenia nowego dachu, ułożenia stropu z elementów typu (...) podbicie fundamentów, przemurowania fragmentów ścian spękanych, żelbetowych nadproży nad wszystkimi otworami okiennymi i drzwiowymi wewnątrz i na zewnątrz budynku,

tj. o czyn z art. 108 ust 1 ustawy z dnia 23.07.2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162 p. 1568 ze zm.) w zb. z art. 90 ustawy

z dn. 07.07.94 r. – prawo budowlane (Dz. U. nr 243 p. 1623 z 2010 r. t.j. ze zm.) w zw. z art. 50 ust 1 pkt 1 ustawy prawo budowlane (...) w zw. z art. 11 § 2 kk.

Wyrokiem z dnia 21 stycznia 2015 roku, sygn. akt II K 30/15, Sąd Rejonowy w Sokołowie Podlaskim:

I. na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 kpk postępowanie karne wobec oskarżonego **W. D.** umorzył uznając, że społeczna szkodliwość zarzucanego mu czynu jest znikoma;

II. wydatki postępowania przejął na rachunek Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Prokurator Rejonowy w Sokołowie Podlaskim i na podstawie art. 425 § 1 i 2 kpk i art. 444 kpk zaskarżył powyższy wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego i na podstawie art. 427 § 1 i 2 kpk, art. 438 pkt 3 kpk oraz art. 437 § 2 kpk zarzucił powyższemu wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, a polegający na niesłusznym uznaniu, że społeczna szkodliwość czynu zarzucanego oskarżonemu była znikoma, podczas gdy okoliczności czynu – charakter naruszonego dobra, motywacja sprawcy, waga naruszonych obowiązków świadczyły o społecznej szkodliwości tego czynu.

W następstwie tak sformułowanego zarzutu, prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Sokołowie Podlaskim.

W toku rozprawy odwoławczej prokurator poparł apelację i wniosek w niej zawarty. Obrońca oskarżonego wniósł o nieuwzględnienie apelacji i utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy. Oskarżony przyłączył się do stanowiska swojego obrońcy i wniósł o uniewinnienie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja oskarżyciela publicznego okazała się o tyle skuteczna, że w jej wyniku koniecznym stało się uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Na wstępie wyjaśnić należy, iż na obecnym etapie przedwczesnym, a nawet niemożliwym, byłoby odnoszenie się do zasadności podniesionego przez prokuratora

w apelacji zarzutu kwestionującego dokonaną przez Sąd I instancji ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu. Tak sformułowany zarzut zakłada bowiem akceptację procedowania Sądu orzekającego w zakresie wykazania realizacji przez oskarżonego znamion zarzucanego mu czynu zabronionego, a w niniejszej sprawie analiza materiału dowodowego w połączeniu z wadliwie sporządzonym uzasadnieniem wyroku, rodzi uzasadnione wątpliwości co do prawidłowości ustaleń Sądu I instancji w tym zakresie.

Wątpliwości te wynikają przede wszystkim z faktu, iż Sąd Rejonowy sporządził pisemne uzasadnienie wyroku w sposób rażąco naruszający przepis art. 424 kpk, gdyż nie przedstawił toku rozumowania, poprzedzającego wydanie wyroku, nie wyjaśnił podstawy rozstrzygnięcia zawartego w części dyspozytywnej, a przedstawione w uzasadnieniu ustalenia faktyczne nie wskazują jednoznacznie konkretnych zachowań oskarżonego, korespondujących z opisem czynu zabronionego, którego zrealizowanie znamion przedmiotowych i podmiotowych zostało mu przypisane (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 lutego 2014 r. II AKa 437/13, LEX nr 1428244).

Z powodu tego uchybienia nie jest możliwa kontrola instancyjna przedmiotowego orzeczenia, dlatego niezależnie od zarzutu wskazanego w środku odwoławczym, zaistniała konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Należy podkreślić, że orzeczenie takiej treści nie przesądza w żadnej mierze o sposobie rozstrzygnięcia tej sprawy po jej ponownym rozpoznaniu i nie może zostać odebrane inaczej, niż jedynie jako zalecenie ponownego jej rozpoznania bez opisanych niżej uchybień.

W pierwszej kolejności podnieść należy, że Sąd a quo nie spełnił wymogów ustawowych uzasadnienia w odniesieniu do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku, ponieważ ograniczył się w tym zakresie do przytoczenia treści zarzutu postawionego oskarżonemu w akcie oskarżenia, pomijając całkowicie konieczność przywołania argumentacji, która w okolicznościach niniejszej sprawy istotnie przemawiałaby za przyjęciem takiej właśnie kwalifikacji prawnej czynu, ocenionego następnie przez Sąd I instancji przez pryzmat regulacji zawartej w przepisie art. 1 § 2 kk.

O ile lektura całokształtu treści uzasadnienia wyroku pozwala na ustalenie, jakimi przesłankami kierował się Sąd Rejonowy przyjmując, że oskarżony zrealizował znamiona czynu z art. 90 ustawy z dnia 07.07.1994r Prawo budowlane, to podobnego wniosku nie można wywieść w zakresie realizacji przez oskarżonego znamion czynu z art. 108 ust 1 ustawy z dnia 23.07.2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ocena ta wynika nie tylko z braku argumentacji prawnej, ale przede wszystkim jest spowodowana tym, że Sąd Rejonowy w zakresie ustaleń odnoszących się do tego czynu zabronionego, popadł w zasadniczą sprzeczność pomiędzy sentencją wyroku, a jego pisemnym uzasadnieniem.

Wyjaśnić należy, iż przestępstwo określone w przepisie art. 108 ust 1 powyższej ustawy, popełnia ten, kto niszczy lub uszkadza zabytek. Z opisu czynu zarzuczonego oskarżonemu wynika, że Sąd Rejonowy przyjął, iż oskarżony zrealizował znamiona tego czynu zabronionego poprzez zniszczenie zabytku, tj. budynku dworku wpisanego do rejestru zabytków, położonego w miejscowości D.. Wyjaśnić należy, iż zniszczenie zabytku oznacza jego unicestwienie, przy którym przywrócenie stanu poprzedniego nie jest w ogóle możliwe, a może ono przejawiać się całkowitym unicestwieniem rzeczy lub wartości (historycznej, artystycznej lub naukowej), które powodowały, że obiekt był uznany za zabytek (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1993 r., III KRN 98/93, Legalis numer 2814; Bartłomiej Gadecki, Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Art. 108–120. Przepisy karne. Komentarz 2014). Ponadto wskazać należy, iż strona podmiotowa przestępstwa określonego w art. 108 ust 1 powyższej ustawy, polega na umyślności, zarówno w formie zamiaru bezpośredniego, jak i ewentualnego. Sprawca tego czynu musi mieć zatem świadomość co do zabytkowego charakteru przedmiotu oraz chcieć go zniszczyć lub uszkodzić, albo przewidując taką możliwość, godzić się na to.

W pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, Sąd Rejonowy zawarł stwierdzenia, które przeczą wręcz realizacji przez oskarżonego, opisanych wyżej, znamion tego czynu, tak w zakresie strony przedmiotowej, jak i podmiotowej, mimo że przecież umarżając postępowania karne wobec oskarżonego na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 kpk uznał, że oskarżony swoim zachowaniem wyczerpał znamiona tego czynu.

Sąd Rejonowy stwierdził, że w świetle zeznań J. H. i S. F., jak również jednoznacznych wniosków wynikających z opinii biegłego sądowego, należało uznać, iż czyn jakiego dopuścił się oskarżony nie tylko w żaden sposób nie naruszył zabytkowej wartości budynku, ale wręcz ją podniósł. Działania oskarżonego nie spowodowały powstania żadnych szkód, a wręcz przeciwnie. W zakresie motywacji, jaką kierował się w swoim działaniu oskarżony, Sąd I instancji podniósł, że jego wątpliwości nie budziły pobudki, z jakich oskarżony przedmiotowy remont wykonał. Sąd Rejonowy w tym zakresie dał wiarę wyjaśnieniom oskarżonego w części, w jakiej wskazał, że prace remontowe jakie wykonywał miały na celu uratowanie budynku przed zniszczeniem, a także w zakresie, w jakim wskazał, iż gdyby nie przeprowadził remontu, to budynek uległby zniszczeniu. Zdaniem Sądu I instancji, nie ma podstaw do uznania działań oskarżonego za szkodliwe, bowiem działał on jedynie w interesie zarówno swoim, jak i swojej rodziny, zabezpieczając budynek przed zawaleniem, ale również w interesie społecznym w celu zachowania zabytkowej struktury tegoż budynku.

Mając na uwadze powyższe wywody zawarte w treści uzasadnienia wyroku, nie sposób uznać, że Sąd Rejonowy ustalił, zgodnie z brzmieniem sentencji wyroku, że oskarżony decydując się na wykonanie robót budowlanych w zabytkowym budynku, dążył do jego zniszczenia lub się na to godził, jak również, że zamiar swój osiągnął, tj. doprowadził do zniszczenia zabytku. Zaistnienie takiego skutku nie ma swojego odzwierciedlenia w opisanym przez Sąd Rejonowy ustalonym stanie faktycznym, a ponadto jednoznacznie przeczą temu, słusznie uznane przez Sąd Rejonowy za wiarygodne, dowody w postaci opinii biegłego

z zakresu budownictwa, jak również zeznań świadków. To z kolei podważa możliwość uznania, że oskarżony zrealizował znamiona czynu z art. 108 ust 1 ustawy z dnia 23.07.2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,

ale także czynu z art. 108 ust 2 te same ustawy, regulującego nieumyślną formę przestępstwa zniszczeniu lub uszkodzenia zabytku. Przy tym istotnym jest, iż samo jedynie prowadzenie bez pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków, robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, jest wykroczeniem uregulowanym w art. 117 ustawy z dnia 23.07.2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, które może pozostawać w zbiegu idealnym z przestępstwem z art. 90 ustawy

z dnia 07.07.1994 r. Prawo budowlane, jeżeli na prowadzone roboty budowlane, zgodnie z tą ustawą, wymagane jest pozwolenie na budowę, która to okoliczność w niniejszej sprawie zaistniała.

Przytoczone stwierdzenia Sądu Rejonowego zawarte w treści pisemnego uzasadnienia wyroku powodują, że nie sposób dokładnie prześledzić toku rozumowania Sądu I instancji, który doprowadził go do ustalenia, że oskarżony wypełnił swoim zachowaniem znamiona czynu z art. 108 ust 1 ustawy z dnia 23.07.2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ustalenia Sądu orzekającego w tym zakresie powinny być jednoznaczne, nie nasuwające żadnych wątpliwości, a w niniejszej sprawie takie nie są.

Jakkolwiek uzasadnienie wyroku sporządzane jest już po jego wydaniu, tym samym naruszenie przepisu art. 424 kpk nie może mieć wpływu na treść orzeczenia, to przywołane wyżej okoliczności jednoznacznie wskazują, że wady uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego, a w szczególności brak spójności i integralności wyroku z jego pisemnym uzasadnieniem, są tak znaczne i istotne, że uniemożliwiają wypowiedzenie się w przedmiocie prawidłowości zapadłego w sprawie orzeczenia, w tym zasadności zarzutu zawartego w wywiedzionym przez prokuratora środka odwoławczym. Skoro bowiem

w świetle uzasadnienia zaskarżonego wyroku, nie sposób ocenić, czy Sąd Rejonowy właściwie ustalił realizację przez oskarżonego znamion czynu zabronionego zarzucanego mu w akcie oskarżenia, to zupełnie nieuprawnione byłoby wypowiedzanie się, czy Sąd Rejonowy dokonał w sposób właściwy oceny społecznej szkodliwości zarzucanego mu czynu. Podkreślić bowiem należy, że przepis art. 1 § 2 kk znajduje zastosowanie do czynu, który wyczerpuje znamiona określone w ustawie karnej. Oznacza to, że kwestia oceny społecznej szkodliwości zarzucanego oskarżonemu czynu może być badana dopiero po niewątpliwym stwierdzeniu, że określony czyn wypełnia wszystkie ustawowe znamiona czynu zabronionego (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2002 r., SNO 47/02, LEX nr 470214).

W niniejszej sprawie, jak wskazano wyżej, wnikliwa analiza materiału dowodowego oraz pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia przekonuje, że zachodzą wątpliwości co do realizacji przez oskarżonego znamion czynu zabronionego z art. 108 ust 1 ustawy z dnia 23.07.2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ujętego w kumulatywnej kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego oskarżonemu.

W tym stanie rzeczy nie ulega więc wątpliwości, że zaskarżony wyrok musiał się spotkać z kasatoryjną decyzją Sądu Okręgowego. Jednocześnie uznając za przedwczesne ustosunkowywanie się do zarzutu zawartego w apelacji prokuratora, stwierdzić należy,

iż wystarczy jak powyższy zarzut i twierdzenia przytoczone na jego poparcie będzie miał w polu widzenia Sąd ponownie rozpoznający sprawę.

Sąd Rejonowy powtórnie rozstrzygając niniejszą sprawę, ponownie starannie, dokładnie i szczegółowo przeprowadzi postępowanie dowodowe, precyzyjnie ustali stan faktyczny i prawny odnośnie czynu zabronionego opisanego w zarzucie aktu oskarżenia, uwzględniając wcześniej zaprezentowane uwagi oraz zapatrywania. Sąd dokona powtórnej wnikliwej analizy zgromadzonego materiału dowodowego oraz podejmie pogłębioną prawnokarną ocenę czynu zarzucanego oskarżonemu. Powinnością Sądu, o ile oczywiście takowa się zmaterializuje, będzie również sporządzenie uzasadnienia wydanego wyroku, przy czym dokument ten, rzecz jasna, musi odpowiadać standardom określonym w art. 424 kpk.

W związku z powyższym na podstawie art. 437 § 1 i 2 kpk i 456 kpk Sąd odwoławczy orzekł jak w wyroku.